

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2021

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *initiatieven voor laagdrempelige rechtspraak in de buurt* (ingezonden 11 april 2018).

Antwoord van Minister **Dekker** (Rechtsbescherming) (ontvangen 2 mei 2018).

Vraag 1

Kent u het bericht dat Nederland moet leren van de zuiderburen inzake laagdrempelige rechtspraak in de vorm van de zogenoemde vrederechter? Herkent u zich in de strekking van dit verhaal?¹

Antwoord 1

Ja. In het artikel wordt een mooi beeld geschetst van het werk van de Belgische vrederechter. Ik herken het belang van laagdrempelige en oplossingsgerichte rechtspraak. De inzet van de Rechtspraak en dit kabinet is om de rechtspraak maatschappelijk effectiever te laten zijn. Het kabinet wil de rechtspraak daar de ruimte voor geven en heeft daartoe recent een voorstel voor een Experimentenwet rechtspleging in consultatie gedaan.

Vraag 2

Klopt het dat u een bezoek heeft gebracht aan een Belgische vrederechter? Wat zijn naar aanleiding daarvan uw bevindingen en conclusies? Met welk doel is dit bezoek geïnitieerd?

Antwoord 2

Voor het realiseren van de ambities ten aanzien van de rechtspraak zoals verwoord in het regeerakkoord is het belangrijk te leren van experimenten, maar ook om te zien hoe dingen elders geregeld zijn. Het WODC doet dit jaar naar aanleiding van de motie Segers (Handelingen II, 2016–2017, 34 550 VI, nr. 65) rechtsvergelijkend onderzoek naar inpasbaarheid van (elementen van) een vrederechter in het Nederlandse stelsel. Een ambtelijke delegatie van mijn ministerie en de Raad voor de rechtspraak heeft in februari een werkbezoek aan België gebracht. Ik stel me ook graag persoonlijk op de hoogte van de situatie in België en heb met mijn Belgische collega afgesproken dat ik binnenkort een werkbezoek aan België breng.

¹ «Leren van de zuiderburen: schikken bij de vrederechter», Advocatenblad, 26 maart 2018.

Vraag 3

Klopt het dat er is besloten te stoppen met een variant op de procesgangen bij de Belgische vrederechter, namelijk de procesgang Spreekuurrechter van de rechtbank Noord-Nederland, terwijl andere rechtbanken, zoals Zeeland-West-Brabant, op dit moment juist onderzoek doen naar de mogelijkheid te starten met de procesgang Spreekuurrechter in de regio?²

Vraag 4

Wie heeft dit beslist en op grond waarvan? Wegen deze argumenten naar uw mening op tegen het rechtsstatelijke belang dat Nederland, evenals onze Zuiderburen, beschikt over een snelle, kostenevenredige en laagdrempelige rechtsgang voor iedereen? Zijn er, objectief gezien, dringende redenen die zich er tegen verzetten dat, tegelijkertijd met de voortzetting van de procesvorm Spreekuurrechter, hierover een evaluatie plaatsvindt?

Antwoord 3 en 4

De pilot Spreekuurrechter bij de rechtbank Noord-Nederland is in oktober 2016 gestart en loopt, zoals bij de start gepland, in mei 2018 af. Een onderzoeksbureau verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen brengt momenteel de ervaringen van de diverse deelnemers in kaart en bekijkt welke elementen van het concept zich lenen voor toekomstige toepassing. De rechtbank Noord-Nederland heeft aangegeven dat het belangrijk is om verder te experimenteren met het concept in een andere maatschappelijke context, elders in het land en met andere deelnemers. Mede in verband daarmee is er een landelijke werkgroep opgericht.³ Zoals ik mijn brief «Naar een maatschappelijk effectievere rechtspraak» van 20 april jongstleden heb gemeld, ontwikkelt een aantal gerechten experimenten met buurtrechters die op het concept van de spreekuurrechter voortbouwen. Een aantal daarvan zal in de tweede helft van 2018 starten.

Tijdens de proef zijn aangemelde zaken met voorrang behandeld, waarbij eiser en verweerder beiden de helft van het griffierecht betaalden, en daarbij is gewerkt met een gecontroleerde instroom van zaken. Ongeveer de helft van de voor de spreekuurrechter aangemelde zaken kwam niet tot een behandeling omdat de wederpartij niet wilde meewerken. Positieve resultaten in de beperkte setting van een pilot zijn geen garantie voor een succesvolle praktijk. Het concept is op dit moment dan ook nog niet rijp om op te nemen in het reguliere aanbod van de rechtbanken. Het is belangrijk verdere ervaring op te doen en de ontwikkeling naar een maatschappelijk effectievere rechtspraak verantwoord te laten verlopen. Dat een rechtsgang zoals de spreekuurrechter (nog) niet tot het reguliere aanbod van de rechtspraak behoort, betekent niet dat niet aan rechtsstatelijke eisen wordt voldaan.

Vraag 5

Als de rechtbank Noord Nederland de procesgang Spreekuurrechter niet meer mogelijk maakt, waar kunnen rechtzoekenden dan nog laagdrempelig, snel en tegen lage kosten terecht als zij hun civiele geschil aan een rechter willen voorleggen?

Antwoord 5

Rechtzoekenden kunnen een groot aantal geschillen aan de kantonrechter voorleggen. In een zeer groot aantal gevallen bedraagt het griffierecht voor natuurlijke personen slechts € 79,-: voor onvermogenen die als eiser optreden in alle kantonprocedures, voor vorderingen tot € 500,-, voor alle zaken over huurgeschillen en consumentenaankopen en tenslotte in alle verzoekschriftenprocedures. Een procedure bij de kantonrechter is overzichtelijk, heeft een relatief korte doorlooptijd en voor (juridische) bijstand in de procedure gelden geen eisen. Bij een verzoekschriftprocedure kan het verzoek – ook voor de rechtbank in andere zaken dan kantonzaken – eenvoudig worden ingediend, er is geen deurwaarder en ook niet altijd een advocaat bij

² <https://www.bndestem.nl/roosendaal/misschien-straks-ook-in-west-brabant-en-zeeland-goedkope-en-laagdrempelige-rechtspraak~a2e6226d/>

³ Zie persbericht van de Rechtbank Noord-Nederland van 11 april 2018. <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Noord-Nederland/Nieuws/Paginas/Rechtbank-Noord-Nederland-pleit-voor-doorontwikkeling-concept-Spreekuurrechter.aspx>

nodig. In deze procedure worden vooral zaken op het gebied van het arbeidsrecht en personen- en familierecht behandeld.

Vraag 6

Wat is de stand van zaken en wat is de planning van de komst van de buurtrechter en de schuldenrechter?

Antwoord 6

Ik verwijs hiervoor naar mijn brief van 20 april jongstleden. Voor de zomer liggen er concrete plannen en na de zomer zullen de eerste experimenten kunnen starten.

Vraag 7

Wat is uw reactie op het voorstel te komen met Huizen van het recht?⁴ In hoeverre bent u bereid een uitgewerkt plan hierover mee te nemen bij experimenten met de rechtspraak, zoals de Raad voor de rechtspraak ook aangeeft?⁵

Antwoord 7

Zoals ik ook tijdens het algemeen overleg Rechtspraak op 25 april jl. heb aangegeven vind ik het een sympathiek en interessant voorstel om meer verbinding te leggen tussen de eerstelijns hulp en de rechtspraak. En ook om daar andere hulpverleners bij te betrekken. Ook de Raad voor de rechtspraak reageerde positief. Het is belangrijk om de vernieuwing in de rechtspleging integraal te bezien. Bij die vernieuwing gaat het over een maatschappelijk effectievere rechtspraak, maar ook hoe de rechtsbijstand is georganiseerd en hoe conflicten op een andere manier kunnen worden opgelost. Ik sta positief tegenover het idee om in het kader van experimenten een koppeling te leggen tussen (eerstelijns) rechtshulp en de rechtspraak. De experimentenwet die op 20 april jl. in consultatie is gegaan, zal overigens ook de mogelijkheid bieden om de Wet op de rechtsbijstand bij experimenten te betrekken. Zoals toegezegd tijdens het algemeen overleg Rechtspraak op 25 april jl. betrek ik uw voorstel bij de gedachtenvorming rond de rechtsbijstand, waarover ik u voor het zomerreces informeer.

⁴ <https://www.sp.nl/nieuws/2018/03/sp-presenteert-plan-voor-huizen-van-recht>, <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/03/23/vermijd-een-proces-praat-met-rechter-over-uw-conflict-a1596809> en «Leren van de zuiderburen: schikken bij de vrederechter», *Advocatenblad*, 26 maart 2018.

⁵ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/03/23/vermijd-een-proces-praat-met-rechter-over-uw-conflict-a1596809>